

stofunnar skýrslu um lög sín og framkvæmdir, að því er varðar hvern sem vera kann af II. til X. kafla samþykktarinnar og ekki er tiltekinn í fullgildingu þess eða í tilkynningu, er það kann síðar að hafa sent samkvæmt 4. gr.

77. gr.

1. Samþykkt þessi skal ekki taka til sjómanna eða fiskimanna á sjó. Ákvæði um tryggingu sjómanna og fiskimanna á sjó hefur Alþjóðavinnumálaþingið sett í samþykktinni um félagslegt öryggi sjómanna frá 1946 og samþykktinni um eftirlaun sjómanna frá 1946.
2. Aðildarríki má undanskilja sjómenn og fiskimenn á sjó frá tölu kaupþega, tölu arðbærlega starfandi fólks, eða tölu landsmanna, þegar reiknaður er út hundraðshluti kaupþega eða landsmanna. tryggðra samkvæmt einhverjum kaflanna II. til X., þeirra er fullgildingin tekur til.

XV. KAFLI.

Lokaákvæði.

78.—87. gr.

(Samsvara 12.—21. gr. samþykktar nr. 101 hér að framan.)

III. Samþykkt nr. 103 um mæðravernd (endurskoðuð 1952).

1. gr.

1. Samþykkt þessi tekur til kvenna, sem vinna iðnaðarstörf, svo og störf, sem ekki teljast til iðnaðar og landbúnaðarstörf, þ. á m. störf á heimilum.
2. Með orðinu „iðnfyrirtæki“ er í samþykkt þessari átt við fyrirtæki hins opinbera eða einstaklinga, eða einstakar greinar þeirra og sérstaklega:
  - a. fyrirtæki, sem stunda námugróft, grjótnám eða aðra vinnslu efna úr jörðu;
  - b. fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, þær hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar, fullunnar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp eða þar, sem efnum er breytt, og teljast þar með fyrirtæki, sem stunda skipasmíðar eða framleiðslu, spennubreytingu eða flutning á rafmagni eða hvers konar hreyfi-afli;
  - c. fyrirtæki, sem annast byggingar eða mannvirkjagerð, bæði hvað snertir nýbyggingar, viðgerðir, viðhald, breytingar og niðurrif;
  - d. fyrirtæki, sem annast flutninga á fólki eða vörum, hvort heldur er á vegum, járnbrautum, fljóttum, vötnum og skipaskurðum eða í lofti, og telst þar með meðhöndlun vara í skipakvímum, á hafnarbökkum og bryggjum, í geymsluhúsum eða flughöfnum.
3. Með orðunum „starfsemi, sem ekki telst iðnaður“, er í samþykkt þessari átt við hvers konar starfsemi, sem unnin er við eða í sambandi við eftirtalin fyrirtæki eða þjónustu hins opinbera eða einstaklinga:
  - a. verzlunarfyrirtæki;
  - b. póst- og símaþjónusta;
  - c. stjórnarstofnanir og skrifstofur, þar sem starfsfólkið vinnur mestmegnis skrifstofustörf;
  - d. blaðaútgáfa;
  - e. gistihús, dvalarheimili, veitingahús, klúbbar, kaffihús og aðrar slíkar stofnanir.
  - f. stofnanir, sem annast hjúkrun og aðhlynningu sjúkra, lasburða, snauðra og munaðarlausra;
  - g. leikhús og opinberir skemmtistaðir;
  - h. launuð heimilisstörf á einkaheimilum;

ennfremur hver sú starfsemi önnur, sem ekki telst iðnaður, og þar til bært stjórnvald kann að ákveða, að samþykktin skuli taka til.

4. Að því er varðar þessa samþykkt, skal orðið „landbúnaðarstörf“ taka til hvers konar starfa, sem unnin eru við landbúnað, þar á meðal plantekrubúskap og stórfelld tæknileg landbúnaðar fyrirtæki.
5. Þegar vafi leikur á því, hvort samþykkt þessi tekur til fyrirtækis, greinar þess eða starfsemi, skal jafnan úr því skorið af þar til bæru stjórnvaldi, að höfðu samráði við aðalsamtök hlutaðeigandi atvinnurekenda og verkamanna, þar sem þau eru til.
6. Með lögum eða reglugerðum má undanskilja ákvæðum samþykktar þessarar fyrirtæki, þar sem einungis fjölskylda húsbóndans vinnur, eins og það er skilgreint í lögum eða reglugerðum.

2. gr.

Að því er tekur til þessarar samþykktar, tákna orðið „kona“ sérhvern kvenmann, án tillits til aldurs, þjóðernis, kynþáttar eða trúarbragða, hvort sem hún er gift eða ógift og orðið „barn“ tóknar sérhvert barn, hvort sem það er skilgetið eða ekki.

3. gr.

1. Kona, sem samþykkt þessi tekur til og leggur fram læknisvottorð um, hvenær ætla megi að hún muni ala barn, skal eiga rétt á orlofi vegna barnsburðarins.
2. Orlof vegna barnsburðar skal eigi vera skemmra en tólf vikur, og ákveðinn hluta þessa orlofs skal taka eftir fæðinguna.
3. Skylduorlof að lokinni fæðingu skal ákveðið með landslögum eða reglugerðum, en það má aldrei vera skemmra en sex vikur. Afgang heildarorlofsins má veita fyrir áætlaðan fæðingardag eða að loknu skylduorlofinu eða skipta því milli þessara tveggja tímabila eftir því, sem ákveðið kann að vera í landslögum eða reglugerðum.
4. Við orlofstímann fyrir áætlaðan fæðingardag skal bæta þeim tíma, sem liða kann á milli áætlaðs og raunverulegs fæðingardags og skylduorlofið, sem taka á eftir fæðingu, skerðist ekki af þessum sökum.
5. Þegar um er að ræða veikindi, sem samkvæmt læknisvottorði leiðir af meðgöngu, skulu lög eða reglugerðir kveða á um viðbótarorlof fyrir barnsburð og getur þar til bært stjórnvald ákveðið hámarks lengd þess.
6. Þegar um er að ræða veikindi, sem samkvæmt læknisvottorði leiðir af barnsburði, skal konan eiga rétt á framlengingu orlofs eftir barnsburð, og getur þar til bært stjórnvald ákveðið hámarks lengd þess.

4. gr.

1. Meðan kona er fjarverandi í orlofi vegna barnsburðar samkvæmt ákvæðum 3. gr., skal hún eiga rétt á fjárstyrk og sjúkrahjálpi.
2. Upphæð fjárstyrkjanna skal ákveðin með landslögum eða reglugerðum, þannig að þeir nægi til fulls og heilsusamlegs framfæris konunnar og barnsins í samræmi við hæfileg lífskjör.
3. Sjúkrahjálpin tekur til umönnunar hæfrar ljósmóður eða lækni fyrir barnsburð, við fæðingu og eftir hana, svo og sjúkrhúsvist, þegar hún er nauðsynleg. Val á lækni og val á milli sjúkrahúsa hins opinbera og einstaklinga skal vera frjálst.
4. Fjárstyrkirnir og sjúkrahjálpin skulu annað hvort veitt frá félagslegum skyldutryggingum eða af almannafé, og hvor hátturinn, sem hafður er, skulu þau veitt, sem réttur allra kvenna, sem fullnægja hinum tilteknu skilyrðum.
5. Konur, sem ekki uppfylla skilyrðin fyrir styrkjum, sem veittir eru sem réttur, skulu eiga rétt á hæfilegum styrkjum af framfærslufé, eftir að fram hefur sú athugun á afkomu, sem krafizt er til veitingar framfærsluhjálpar.

6. Þegar fjárfstyrkir, sem veittir eru samkvæmt félagslegum skyldutryggingum, eru miðaðir við fyrri tekjur, skulu þeir eigi vera lægri en tveir þriðju hlutar af þeim fyrri tekjum konunnar, sem miðað er við í útreikningi styrksins.
7. Sérhver tillög, sem greiða ber samkvæmt félagslegum skyldutryggingum, sem láta í té mæðrastyrki, og sérhver skattur, sem miðaður er við laun og innheimtur er til þess að standa straum af mæðrastyrkjum, skulu greidd eftir heildartölu þeirra manna og kvenna, sem starfa í hlutaðeigandi fyrirtækjum, án tillits til kynferðis og hvort sem þessi tillög eða skattar eru greidd af atvinnurekandanum og starfsfólkinu eða atvinnurekandanum einum.
8. Atvinnurekandinn skal aldrei vera persónulega ábyrgur fyrir greiðslu kostnaðar við þessa aðstoð, sem veita ber konu, er hjá honum vinnur.

5. gr.

1. Ef kona hefur barn sitt á brjósti, skal hún eiga rétt á að vikja frá vinnu sinni í þessu skyni á þeim tíma eða tímum, sem ákveðnir eru með lögum eða reglugerðum.
2. Starfshlé, sem verða vegna þess, að konan er að gefa barni brjóst, skulu talin með vinnutíma og fyrir þau greitt samkvæmt því, þegar þessu máli er skipað með eða í samræmi við lög og reglugerðir. Þegar þessu máli er skipað með heildarsamningum, skal um þetta fara eftir ákvæðum viðeigandi samnings.

6. gr.

Á meðan kona er frá vinnu í orlofi vegna barnsburðar í samræmi við 3. gr. þessarar samþykktar, skal atvinnurekanda hennar óheimilt að tilkynna henni uppsögn, og einnig er honum óheimilt að segja henni upp, þannig að uppsagnarfresturinn mundi ljúka, meðan á slíku orlofi stendur.

7. gr.

1. Sérhvert aðildarríki Alþjóðavinnuálastofnunarinnar, sem fullgildir þessa samþykkt, getur með yfirlýsingu, er fylgi fullgildingu þess, tiltekið undanþágur frá ákvæðum samþykktarinnar varðandi:
  - a. tilteknar tegundir starfa, sem ekki teljast til iðnaðar;
  - b. störf unnin í landbúnaði öðrum en plantekrubúskap;
  - c. launuð heimilisstörf á einkaheimilum;
  - d. konur, sem taka laun og vinna heima;
  - e. fyrirtæki, sem annast flutning á mönnum eða vörum á sjó.
2. Þær tegundir starfa og fyrirtækja, sem aðildarríki vill láta undanþáguákvæði 1. töluliðs þessarar greinar taka til, skulu tilgreindar í yfirlýsingu, sem fylgi fullgildingu þess.
3. Sérhvert aðildarríki, sem gert hefur slíka yfirlýsingu, getur hvenær sem er fellt hana úr gildi að öllu eða nokkru leyti, með síðari yfirlýsingu.
4. Nú eru í gildi yfirlýsingar, gerðar samkvæmt 1. tölulið þessarar greinar, og skulu þá öll ríki, sem þær varða, geta þess í öllum ársskýrslum sínum um framkvæmd samþykktarinnar, hvern veg er háttað lögum þeim og venju varðandi störf þau og fyrirtæki, sem 1. töluliður þessarar greinar tekur til samkvæmt nefndri yfirlýsingu, svo og í hve ríku mæli samþykkt þessi hefur öðlazzt gildi eða er ætlað að öðlast gildi fyrir slík störf eða fyrirtæki.
5. Að liðnum fimm árum frá upphaflegri gildistöku þessarar samþykktar skal stjórn Alþjóðavinnuámalaskrifstofunnar leggja fyrir þingið sérstaka skýrslu um beitingu þessarar undanþága, er innihaldi þær tillögur, sem henni kann að sýnast vel fallnar til frekari aðgerða í þessu máli.

8.—17. gr.

(Samsvara 12.—21. grein í samþ. 101 hér að framan).